

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi satovahinkojen korvaamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki satovahinkojen korvaamisesta. Perusperiaatteiltaan ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia. Uuden lain tarve johtuu osittain tarpeesta yhteensovittaa satovahinkojen korvaamista koskeva järjestelmä muiden nykyisin maataloudessa sovellettavien tukijärjestelmien kanssa ja osittain tarpeesta nostaa säädöstasoa asetuksen tasolta lain tasolle. Siten

esityksessä on otettu huomioon myös uuden perustuslain asettamat vaatimukset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt ehdotuksen uudeksi satovahinkojen korvausjärjestelmää koskevaksi valtiontueksi.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Poikkeuksellisista luonnonolosuhteista aiheutuneista satovahingoista johtuvia taloudellisia menetyksiä on korvattu valtion varoista viljelijöille 1950-luvulta alkaen. Pitkään jatkunut korvauskäytäntö tuli lailla säännellyksi vuonna 1975, jolloin satovahinkojen korvaamisesta annettu laki (530/1975), jäljempänä satovahinkolaki, tuli voimaan. Satovahinkolaki on edelleenkin voimassa siihen tehtyine useine muutoksineen. Satovahinkolain nojalla on lisäksi annettu asetus satovahinkojen korvaamisesta (820/1975), jota on niin ikään muutettu useita kertoja ja joka sisältää tarkemmat säännökset satovahinkojärjestelmän perusteista sekä järjestelmän täytäntöönpanosta.

1.2. Käytäntö

Viljelijöille voidaan korvata satovahinkolain nojalla valtion varoista pelto- ja puutarhakasveille aiheutuneita satovahinkoja. Satovahinkokorvauksia voidaan maksaa hallan, raesateen, kaatosateen, rajuilman, poikkeuksellisten tulvien, poikkeuksellisen kuivuuden taikka muun vastaavan viljelijästä riippumattoman poikkeuksellisen suuren luonnonolojen vaihtelun kasvavalle tai korjuuvaiheessa olevalle sadolle aiheuttamista vahingoista taikka poikkeuksellisten talvehtimisolosuhteiden talvehtivalle kasville aiheuttamista vahingoista taikka poikkeuksellisen tulvan tai poikkeuksellisen runsaiden sateiden aiheuttaman märkyyden takia kylvämättä jäämisestä johtuvasta vahingosta.

Satovahinkokorvauksia voidaan maksaa maassamme yleisesti viljeltäville, asetuksessa säädetyille kasveille aiheutuneista vahingoista. Satovahingon tapahduttua viljelijä tekee satovahinkokorvaushakemuksen kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, joka suorittaa tilakohtaisen satovahingon arvioinnin. Arvioinnissa todetaan vahingon aiheuttaja sekä vahingon laajuus. Viljelmäkohtainen satovahinkokorvaus perustuu satovahinkoarvioon, jossa vahingon arvoa verrataan tilan normisadon arvoon. Satovahingon suuruus on tilan normisadon arvon ja korjatun

tai korjattavissa olevan sadon arvon välinen erotus.

Satovahinkokorvausta voidaan maksaa siltä osin kuin satovahingon määrä ylittää 30 prosenttia tilan normisadon arvosta. Tämän niin sanotun viljelijän omavastuusuuden ylittävistä määrätstä korvataan valtioneuvoston määräämä osuus, joka viime vuosina on ollut 90 prosenttia.

Satovahinkokorvauksia voidaan maksaa myös yleiskorvauksina silloin kun vahingot ovat sattuneet laajalla, maantieteellisesti selvästi rajattavalla alueella. Yleiskorvauksen maksamisesta ja sen perusteista päättää valtioneuvosto. Yleiskorvauksia on viimeksi maksettu vuoden 1998 osalta nurmen ja ruikiin viljelyalan perusteella. Aikaisemmin yleiskorvauksia on maksettu muun muassa vuonna 1987. Tällöin yleiskorvauksia maksettiin viljakasveille aiheutuneista tuhoista myydyn viljamäärän perusteella sekä nurmikasvien tuhoista eläinten lukumäärän perusteella yhteensä noin 220 miljoonaa markkaa.

Satovahinkokorvausten suorittamista varten on vuosittain valtion talousarvioon otettava 20 miljoonaa markan suuruinen määräraha, joka budjettiteknisesti on kolmevuotinen siirtomääräraha. Näin ollen momentilla saatavaa olla käytettävissä myös edellisiltä vuosilta säästyneitä määrärahoja. Jos määräraha osoittautuu poikkeuksellisten laajojen satovahinkojen takia riittämättömäksi, voidaan lain mukaan määrärahaan osoittaa talousarviossa korotus. Määrärahaa on viimeksi jouduttu lisätalousarvioissa korottamaan vuosien 1998 ja 1999 satovahinkojen johdosta.

Vuosittain maksettavat korvaukset ovat vaihdelleet suuresti. Vuoden 1980 satovahinkojen osalta korvauksia maksettiin noin 2,5 miljoonaa markkaa ja vuoden 1987 osalta maksettiin 1541 miljoonaa markkaa. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin vuoden 1995 alusta ovat tuottajahinnat laskeneet merkittävästi, mikä on periaatteessa alentanut satovahinkojen johdosta valtiolle kuuluvaa korvausriskiä.

Satovahinkojärjestelmän täytäntöön panemiseksi valtioneuvosto tekee vuosittain erinäisiä päätöksiä. Maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimii ministeriötä näissä asioissa avustavana elimenä satovahinkoneuvottelukunta, joka valmistelee ministeri-

ön ja valtioneuvoston päätöksiä sekä antaa niihin liittyviä lausuntoja.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Voimassa olevat satovahinkojen korvaamista koskevat säännökset on annettu vuonna 1975. Näitä säädöksiä, lakia ja asetusta on sittemmin useita kertoja muutettu. Tämän jälkeen on maataloudessa ja maatalouspolitiikassa tapahtunut voimakkaita muutoksia, minkä vuoksi säännösten tarkistaminen ja ajan tasalle saattaminen on perusteltua. Eriyisesti Suomen liittyttyä Euroopan unioniin vuoden 1995 alusta lukien on maataloustuottajien saama maataloustulo perustunut entistä enemmän tuottajille maksettavien tulotukien varaan. Tässä suhteessa on satovahinkojen korvaamista koskevia säännöksiä syytä tarkistaa siten, että korvausjärjestelmä toimisi mahdollisimman hyvin yhdessä tuottajille maksettavien erilaisten muiden tukijärjestelmien kanssa.

Satovahinkokorvausjärjestelmän peruseriaatteen tulee säätää laissa. Tarkemmat säännökset voidaan antaa valtioneuvoston sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Esityksen tavoitteena on kehittää satovahinkojen korvaamisesta annettujen säädösten säädösteknistä tasoa. Eräissä kohdin on perusteltua nostaa joidenkin säännösten normieriarkeista tasoa esimerkiksi nykyiseltä asetuksen tasolta lain tasolle. Lisäksi esityksessä on otettu erityisesti huomioon 1 päi-

vänä maaliskuuta 2000 voimaan tulleen Suomen perustuslain vaatimukset. Ehdotus on Euroopan yhteisöjen komission valtioneuvoston suuntaviivojen mukainen.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksen mukaan vuosittain osoitettaisiin valtion talousarviossa 20 miljoonan markan määräraha satovahinkojen korvauksiin kuten tähänkin asti on menetelty. Jos satovahingot osoittautuvat poikkeuksellisen laajoiksi, voidaan joutua osoittamaan lisävaroja myös lisätalousarviossa.

4. Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu satovahinkoneuvottelukunnassa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hirvieläinten maataloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta on säädetty metsästyslain (615/1993) nojalla erikseen asetuksella. Tässä toisessa korvausjärjestelmässä käytetään samoja korvauserusteita, joita sadon osalta noudatetaan satovahinkojen korvausjärjestelmässä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä on tarkoitus säätää lain soveltamisalasta. Voimassa olevassa laissa ei ole soveltamisalaa koskevaa vastaavaa säännöstä. Ehdotus vastaa kuitenkin nykyisen lain soveltamisalaa. Satovahinkokorvauksia olisivat edelleenkin viljelmäkohtainen satovahinkokorvaus ja yleiskorvaus.

2 §. *Satovahinkokorvaus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi satovahinkokorvauksista. Korvauksia voitaisiin maksaa pykälän 1 momentissa luetelluista poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden aiheuttamasta vahin-

gosta. Ehdotus on asiallisesti samansisältöinen kuin voimassa oleva laki vaikka säännös onkin muotoiltu toisin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan annettavaksi säännös satovahingosta, jolla tarkoitettaisiin ensisijaisesti vahinkoa sadon määrässä. Tarkoituksenmukaista olisi säätää myös laadulliset satovahingot korvattaviksi silloin, kun sato ei satovahingon aiheuttamasta syystä laatunsa puolesta ole kelpoista mihinkään käyttötarkoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi valta asetuksella antaa tarkemmat säännökset laadullisesta vahingosta ja sen korvaamisesta. Lisäksi ministeriö antaisi asetuksella tarkemmat säännökset siitä,

milloin arvioinnissa osittaiseksi satovahinkoksi katsottava vahinko voidaan katsoa täysvahingoksi. Viimeksi mainitut säännöshedotukset ovat voimassa olevaan lakiin nähden uusia, mutta niistä on annettu hallinnollisia määräyksiä ja ohjeita aikaisemmin kin maataloushallinnolle.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tulvavahinkojen korvaamisesta on noudatettava, mitä siitä on erikseen säädetty.

3 §. *Korvauksen saajat.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi korvauksen saajista, joita olisivat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt sekä näiden muodostamat ryhmät. Edellytyksenä olisi, että viljelijä harjoittaa maata puutarhataloutta Suomessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä periaatteesta, että 65 vuotta täyttänyt viljelijä ei ole satovahinkokorvaukseen oikeutettu. Samoin satovahinkokorvaukseen oikeutetun viljelijän tulisi olla vähintään 18-vuotias. Jos viljelijän puoliso tai avopuoliso täyttäisi ikää koskevan edellytyksen, olisi viljelijä oikeutettu satovahinkokorvaukseen. Alle 18-vuotiaalle voitaisiin satovahinkokorvausta myöntää vain erityisestä syystä. Tällaisia syitä voisivat olla muun muassa se, että viljelijä elää avio- tai avoliitossa tai että hän harjoittaa maa- ja puutarhataloutta yhteisomistajana tai yhdessä vanhempiensa tai heistä jommankumman kanssa. Säännöshedotus on uusi, tällaista rajoitusta ei ole aikaisemmin ollut satovahinkokorvausten osalta. Ehdotus vastaa kuitenkin kansallisissa tuissa noudatettavaa tukien saamisen edellytystä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi puolison määritelmä. Säännöshedotus on uusi ja se vastaa kansallisissa tuissa noudatettavaa tukien saamisen edellytyksiä.

4 §. *Korvauksen saamisen edellytykset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi satovahinkokorvausten saamisen yleisistä edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vähimmäisviljelyaloista. Viljelijällä tulisi olla peltoa viljelyksessä vähintään kolme hehtaaria tai avomaan puutarhatuotannon osalta, josta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, vähintään puoli hehtaaria. Ehdotettu säännös on uusi ja se vastaa muissa kansallisissa tuissa noudatettavaa periaatetta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että eräät maatilataloudesta luopumista tai sen lopettamista koskevat sopimus- tai eläkejärjestelmien piirissä olevat

viljelijät tai tilat eivät ole satovahinkokorvaukseen oikeutettuja. Säännöshedotus on uusi ja se vastaa kansallisissa maa- ja puutarhatalouden tuissa noudatettavia periaatteita.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei luonnonmukaiseen maataloustuotantoon siirtymävaiheessa olevalle kasvu-ohjalle voida maksaa satovahinkokorvausta. Näin voitaisiin kuitenkin menetellä, jos valtioneuvoston antamalla asetuksella toisin päätetään. Ehdotus on voimassa olevan lain mukainen.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että satovahinkokorvausta voidaan maksaa vain sellaiselle tuotantoalalle, jota viljellään vähintään paikkakunnan tavanomaisen viljelytavan mukaisesti. Tavanomaisella viljelytavalla voidaan ymmärtää erinäisiä sellaisia vähimmäisvaatimuksia, jotka ovat tarpeellisia kelvollisen sadon tuottamiseksi. Tällaisia määräyksiä on annettu niin EU:n kokonaan rahoittamien tukien kuin kansallisten tukienkin osalta. Tähän yhteyteen voisivat kuulua myös kasvilajien viljelyä koskevat säännökset maan eri osissa ja niiden vaikutus korvattavuuteen. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi asetuksella tarkemmat säädökset tässä momentissa tarkoitetuista asioista.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä kasvilajeista, jotka kuuluvat viljelmäkohtaisten satovahinkokorvausten piiriin. Ehdotus vastaa voimassa olevassa laissa olevaa säännöstä.

5 §. *Määräraha korvausten maksamista varten.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, millä tavoin laissa tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen osoitetaan valtion talousarviossa. Vuosittainen määräraha olisi 20 miljoonaa markkaa. Tarkoituksena olisi budjetoida määräraha edelleenkin siirtomäärärahana. Jos määräraha osoittautuisi riittämättömäksi, voitaisiin lisätalousarviossa osoittaa tarkoitukseen lisää varoja. Säännöshedotus vastaa voimassa olevan lain 3 §:ää.

6 §. *Kasvilajien yksikköhinnat.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi satovahinkokorvausten hallinnoinnissa käytettävistä korvattavien kasvilajien yksikköhinnoista. Normisadon arvon määrittämistä varten maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määrättäisiin vuosittain kasvilajien yksikköhinnat. Ensisijaisesti yksikköhinta määrättäisiin interventiohinnan tai vahinkovuotta edeltäneen

vuoden toteutuneen markkinahinnan mukaisesti. Tällöin olisi kuitenkin mahdollista ottaa huomioon myös markkinahintojen myöhempi kehitys. Siinä tapauksessa, että vuotuinen hintojen vaihtelu olisi suuri, voitaisiin hinta määrätä kolmen viimeisen vuoden keskiarvohinnan perusteella. Näin olisi mahdollista menetellä erityisesti avomaan puutarhakasvien osalta. Jos edustavaa hintaa ei ole saatavissa, ministeriö voisi vahvistaa hinnan kuultuaan satovahinkoneuvottelukuntaa. Jos jonkin korvattavan kasvin tuotantoon liittyy erityinen lisähintatyypinen tuotantotuki, voidaan tällainen tuki ottaa huomioon yksikköhintaa määrättäessä. Ehdotetut säännökset vastaavat asiallisesti voimassa olevaa lakia.

7 §. *Normisato.* Pykälässä ehdotetaan annettavaksi säännökset normisadosta. Ehdotus vastaa voimassa olevan satovahinkoasetuksen 8 §:ää. Koska kysymyksessä on korvausjärjestelmän eräs perussäännöksistä, olisi se perusteltua sijoittaa lakiin. Ehdotukseen sisältyy myös kaksi asetuksenantovaltuussäännöstä, joiden tulee perustua lain säännöksiin. Normisato määrättäisiin edelleenkin pääsääntöisesti viiden vuoden satotasojen keskiarvon perusteella. Tästä säännöstä voitaisiin kuitenkin poiketa esimerkiksi silloin kun on sattunut kaksi perättäistä vahinkovuotta jättämällä toinen vuosista keskiarvoa laskettaessa huomioimatta.

8 §. *Viljelmäkohtainen satovahinkokorvaus ja viljelijän omavastuuosuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi viljelmäkohtaisen satovahinkokorvauksen käsitteestä sekä viljelijälle tässä korvausmuodossa kuuluvasta omavastuuosuudesta. Ehdotetut säännökset ovat lain tasolla uusia, mutta sisällöllisesti ne vastaavat sitä, mitä voimassa olevan satovahinkojen korvaamisesta annetun asetuksen 10—13 §:ssä on säädetty. Talvehtivien viljakasvien ja nurmen osalta satovahingot korvattaisiin erillisenä satovahinkokorvauksen lajina siten, että omavastuuosuus laskettaisiin talvehtivien kasvien viljelypinta-alan perusteella. Korvaus tulisi määräytymään niissä tapauksissa, joissa pelto pystytään uudelleen keväällä kylvämään, menetettyjen tuotantopanosten perusteella. Tarkemmat korvausperusteet talvehtimisvahinkojen osalta vahvistettaisiin vuosittain maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ehdotettu 30 prosentin viljelijän omavastuuosuus on EY:n valtiontukia koskevien komission suuntaviivojen mukainen. Lisäksi

pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten ja missä ajassa viljelijän tulee panna asiansa vireille saadakseen satovahinkokorvausta sekä maksettavan korvauksen vähimmäismäärästä.

9 §. *Yleiskorvaus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleiskorvauksesta. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia. Yleiskorvaus olisi viljelmäkohtaista korvausta täydentävä korvausmuoto ja se tulisi edelleenkin käytöön ensisijaisesti vain silloin kun satovahingot ovat olleet suuria ja ne ovat tapahtuneet laajalla maantieteellisesti rajatulla alueella. Varsinkin suurimpina vahinkovuosina, kuten vuonna 1987, tällaiset korvaukset kohdistettiin vahinkojen erityisluonteen mukaisesti. Korvauksia on maksettu viljelypinta-alan perusteella, eläinyksiköiden tai eläinten lukumäärän perusteella tai tuotetun maataloustuotemäärän perusteella. Yleiskorvauksien maksamisen perusteena ovat olleet eräissä tapauksissa myös merkittävät laadulliset vahingot. Koska nurmitiloilla sadonkorjuu toteutetaan useissa eri vaiheissa, eivät ne aina pääse täysimittaisesti nauttimaan viljelmäkohtaisen korvausjärjestelmän suomista eduista. Nurmitilojen kannalta yleiskorvausjärjestelmä onkin osoittautunut tarpeelliseksi ja yleiskorvauksia on useampia kertoja kohdistettu nurmitiloille. Ehdotuksen mukaan valtioneuvostolla olisi valta asetuksella päättää yleiskorvausten perusteista.

10 §. *Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävistä. Periaatteessa voimassa olevan lain mukaiset tehtävät ovat samat kuin ehdotuksessa. Ehdotuksessa kuitenkin kunnille kuuluvat tehtävät olisivat tarkasti määriteltä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös asetuksenantovaltuus maa- ja metsätalousministeriölle kunnalle maksettavan satovahinkoarviointimaksun perusteista.

11 §. *Satovahinkoneuvottelukunta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi satovahinkoneuvottelukunnasta. Asiallisesti säännös vastaa voimassa olevan lain säännöstä. Neuvottelukunnalla olisi edelleenkin merkittävä tehtävä satovahinkojen korvaamista koskevien päätösten ja säädösten valmistelussa sekä lausunnon antajana että aloitteentekijänä. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö sekä maataloustuottajain keskusjärjestöt. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säädökset neuvottelukun-

nan tehtävistä.

12 §. *Muiden säädösten soveltaminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säädösviittaus siitä, että korvauksen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa ja valvonnassa noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia. Maa- ja puutarhatalouden kansallisia tukia koskevista säädöksissä kyseinen viittaus on tavanomainen ja se merkitsee sitä, ettei eräitä pykäläiä tarvitse liittää tähän lakiin.

13 §. *Korvauksen alentaminen ja epääminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset satovahinkokorvauksen alentamisesta ja epäämisestä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä, mutta sellaiset ovat nykyisissä valtioneuvoston asetuksissa tavanomaisia. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säädökset korvausten epäämisestä ja alentamisesta.

14 §. *Muutoksenhaku.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, miten maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemästä päätöksestä haetaan muutosta. Säännös on viittaus-säännös, jolla viitataan edellä 12 §:ssä tarkoitettuun lakiin. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia.

15 §. *Asetuksenantovaltuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, millaisista asioista sen lisäksi, mitä laissa aikaisemmin on mainittu, voidaan säätää maa- ja metsätalousministeriön antamalla asetuksella.

16 §. *Voimaantulo.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain voimaan tulosta. Laki tuli

si voimaan asetuksella säädettävänä ajankohdantana sen jälkeen kun EY:n komissio on sen hyväksynyt. Samalla kumottaisiin voimassa oleva satovahinkolaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2. Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annetaan lakiehdotuksessa olevien valtuussäännösten mukaisissa asioissa valtioneuvoston tai maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdantana sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt ehdotetun satovahinkojen korvaamisjärjestelmän.

4. Säättämisjärjestys

Ehdotettu laki ei sisällä merkittäviä muutoksia voimassa olevaan satovahinkojen korvausjärjestelmään verrattuna tuen saajien kannalta. Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

satovahinkojen korvaamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Valtion varoista voidaan maksaa satovahinkokorvauksina viljelmäkohtaista korvausta ja yleiskorvausta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Satovahinkokorvaus

Tässä laissa tarkoitettuja korvauksia (*satovahinkokorvaus*) voidaan maksaa vahingosta, joka aiheutuu:

1) kasvavalle tai korjuuvaiheessa olevalle sadolle hallasta, raesateesta, kaatosateesta, rajuilmasta, poikkeuksellisista tulvista, poikkeuksellisesta kuivuudesta tai muusta vastaavasta viljelijästä riippumattomasta, poikkeuksellisen suuresta luonnonolojen vaihtelusta;

2) talvehtivalle kasville poikkeuksellisista talvehtimisolosuhteista; taikka

3) poikkeuksellisen tulvan tai poikkeuksellisen runsaiden sateiden aiheuttaman märkyyden vuoksi kylvämättä jäämisestä.

Tässä laissa satovahingolla tarkoitetaan sadolle aiheutunutta määrällistä vahinkoa. Satovahinkokorvausta voidaan maksaa myös, jos sadolle on 1 momentissa tarkoitettua syystä aiheutunut sellainen vahinko, ettei sato heikentyneen laatunsa vuoksi kelpaa mihinkään käyttötarkoitukseen.

Tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitettua laadullisesta vahingosta ja siitä, milloin osittainen satovahinko voidaan katsoa täydelliseksi satovahingoksi, annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Poikkeuksellisten tulvien korjatulle tai varastossa olevalle sadolle aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen sovelletaan, mitä siitä erikseen säädetään.

3 §

Korvauksen saajat

Satovahinkokorvausta voidaan maksaa Suomessa maa- tai puutarhataloutta harjoittavalle viljelijälle, joka on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö taikka luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ryhmä.

Edellytyksenä satovahinkokorvauksen maksamiselle luonnolliselle henkilölle on, että viljelijä tai hänen puolisonsa on satovahinkovuotta edeltävän vuoden päättyessä vähintään 18-vuotias ja enintään 65-vuotias. Satovahinkokorvausta voidaan maksaa alle 18-vuotiaalle vain erityisestä syystä.

Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa ja tuoverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä.

4 §

Korvauksen saamisen edellytykset

Satovahinkokorvauksia voidaan maksaa viljelijälle, jolla on vähintään kolme hehtaaria peltoa viljelyksessä tai vähintään puoli hehtaaria avomaan puutarhakasvien tuotantoa.

Korvausta ei kuitenkaan voida maksaa sellaisessa pellossa aiheutuneesta vahingosta, jota koskee luopumiseläkelain (16/1974) 6 §:n 2 momentin 3 kohdassa maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) 9 §:ssä tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 12 §:ssä tarkoitettu sitoumus.

Korvausta ei voida myöskään maksaa, ellei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä, sellaisessa kasvulohkossa aiheutuneesta vahingosta, josta viljelijällä on valtion kanssa tehty sopimus luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymisestä, siltä ajanjaksolta, jolta tuottajalle maksetaan Euroopan yhteisön kokonaan tai osittain rahoittamaa siirtymävai-

heen tukea tavanomaisesta tuotannosta luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymisen vuoksi.

Korvausta voidaan maksaa vain sellaisella tuotantoalalla aihetuneesta vahingosta, jota viljellään vähintään paikkakunnan tavanomaisen viljelytavan mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä pidetään paikkakunnan tavanomaisena viljelytapana.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä kasvilajeista, joita kohdanneet satovahingot otetaan huomioon viljelmän satovahinkoja määrättäessä.

5 §

Määräraha korvausten maksamista varten

Korvausten maksamista varten otetaan valtion talousarvioon vuosittain 20 miljoonan markan suuruinen määräraha.

Jos 1 momentissa tarkoitettu määräraha osoittautuu poikkeuksellisen laajojen vahinkojen takia riittämättömäksi, määrärahaan voidaan osoittaa talousarviossa korotus.

6 §

Kasvilajien yksikköhinnat

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan vuosittain tämän lain mukaan korvattaville kasvilajeille yksikköhinnat käytettäviksi satovahinkojen arvioinnissa. Yksikköhinnat pidetään interventiohintaa tai vahinkovuotta edeltäneenä vuonna toteutunutta markkinahintaa, jolloin voidaan ottaa huomioon myös markkinoiden myöhempi kehitys. Jos interventio- tai markkinahintaa ei ole, maa- ja metsätalousministeriö määrää yksikköhinnan satovahinkoneuvottelukuntaa kuultuaan. Yksikköhintaa määrättäessä voidaan ottaa huomioon kasvilajille maksettava tuotantotuki.

7 §

Normisato

Normisatojen määräämistä varten valtakunnan alue jaetaan normisatoalueisiin siten kuin valtioneuvoston asetuksella erikseen säädetään. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään vuosittain kasvilajeittain normisadot kullekin normisatoalueelle.

Kasvilajin normisadolla tarkoitetaan nor-

misatoalueella saatua keskimääräistä vuosisatoa pinta-alayksikköä kohti. Normisato lasketaan vahinkovuotta edeltäneiden viiden vuoden satotilastojen perusteella aritmeettisena keskiarvona. Tästä laskemistavasta voidaan poiketa, jos poikkeamiseen on erityinen syy tai jos tarvittavia satotilastoja ei ole käytettävissä.

Kasvilajin normisadon arvo lasketaan käytämällä kertoimena maa- ja metsätalousministeriön kyseiselle kasville vahvistamaa yksikköhintaa.

Viljelmän normisadon arvolla tarkoitetaan viljelmällä viljeltyjen tämän lain mukaan korvattavien kasvilajien normisatojen viljelyaloilla kerrottujen arvojen summaa.

8 §

Viljelmäkohtainen satovahinkokorvaus ja viljelijän omavastuuosuus

Viljelmän satovahingolla tarkoitetaan tässä laissa viljelmän normisadon arvon ja vahinkovuoden sadon arvon välistä erotusta.

Viljelmän vahinkovuoden sadon arvo lasketaan kasvilajien pinta-alojen ja yksikköhintojen perusteella käyttämällä vahingoilta säästyneiden kasvien satoina niiden normisatoja ja vahinkoja kärsineiden kasvilajien satoina vahinkoalalta arvioituja satoja.

Viljelmäkohtaisessa satovahinkokorvauksessa viljelijän omavastuuosuus on 30 prosenttia viljelmän normisadon arvosta.

Viljelmäkohtaista satovahinkokorvausta voidaan maksaa enintään omavastuuosuudella vähennetty satovahingon määrä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain satovahinkoneuvottelukunnan esityksestä siitä, mikä osa mainitusta määrästä korvataan.

Omavastuuosuus talvehtimisvahingosta lasketaan talvehtivien kasvien pinta-alan perusteella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan vuosittain säännökset talvehtimisvahinkoja korvattaessa noudatettavista korvausperusteista.

Viljelijän on saatukseen tässä pykälässä tarkoitettua korvausta tehtävä korvaushakemus ennen sadonkorjuun aloittamista ja talvehtimisvahingosta viimeistään vahinkoa seuranneen kesäkuun 30 päivänä sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka alueella viljelmän talouskeskus sijaitsee. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, miten ja

minkä ajan kuluessa korvaushakemus on tehtävä.

Viljelmäkohtaisena korvauksena ei makseta 500 markkaa pienempää määrää.

9 §

Yleiskorvaus

Jos vahinko on aiheutunut laajalla, maantieteellisesti selvästi rajattavalla alueella, valtioneuvoston asetuksella määrättävillä perusteilla voidaan maksaa vahinkoa kärsineille viljelijöille yleiskorvauksia.

10 §

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät

Tässä laissa tarkoitettut korvaushakemukset käsittelee ja korvausten myöntämisestä päättää sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, jonka alueella viljelmän talouskeskus sijaitsee. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävänä on myös huolehtia satovahingon arvioinnista 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Vahinkojen arvioinnissa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiset voivat tarvittaessa käyttää asiantuntijoina neuvontajärjestöjä. Kunnilla on oikeus periä korvausta hakeneelta viljelijältä satovahinkoarvion suorittamisesta maksu, jonka perusteista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen on toimitettava satovahinkokorvauksiin liittyvät tiedot maa- ja metsätalousministeriölle siten kuin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

11 §

Satovahinkoneuvottelukunta

Tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaa satovahinkoneuvottelukunnan, jonka tehtävänä on toimia maa- ja metsätalousministeriön apuna satovahinkojen korvaamista koskevis-
sa asioissa. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö sekä maataloustuottajain keskusjärjestöt. Neuvottelukunnasta ja sen

tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Muiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettujen korvausten myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa ja valvonnassa noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992). Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valvonnassa noudatettavasta menettelystä.

13 §

Korvauksen alentaminen ja epääminen

Satovahinkokorvausta voidaan alentaa tai se voidaan jättää maksamatta, jos:

1) korvauksen hakija on hakemuksessaan antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja;

2) korvauksen saamiseksi jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta;

3) korvaushakemus on saapunut viranomaiselle myöhässä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korvauksen alentamisesta ja epäämisestä.

14 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta siinä järjestyksessä kuin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetuissa laissa säädetään.

15 §

Asetuksenantovaltuus

Korvauksen määräämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarkemmat säännökset maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston

asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan satovahinkojen korvaamisesta 4 päivänä heinäkuuta 1975 annettu laki (530/1975) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Naantalissa 16 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Ministeri *Sinikka Mönkäre*